

Kodakondsuse alusel diskrimineerimise üldisele keelule ei saa tugineda, et vaidlustada meditsiiniseadmete tootja ja kindlustusandja vahel sõlmitud lepingus ette nähtud tingimus, mis piirab tsiviilvastutuse kindlustuskaitse geograafilist ulatust

Euroopa Kohtu suurkoda leidis 11. juuni 2020. aasta kohtuotsuses TÜV Rheinland LGA Products ja Allianz IARD (C-581/18), et üldine kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeld¹ ei ole kohaldatav kindlustusandja ja meditsiiniseadmete tootja vahel sõlmitud lepingus ette nähtud tingimusele, mille kohaselt piirdub nendest seadmetest tuleneva tsiviilvastutuse kindlustuskaitse geograafiline ulatus ainult ühe liikmesriigi territooriumil tekkinud kahjuga, kuna kehtiva liidu õiguse kohaselt ei kuulu selline olukord liidu õiguse kohaldamisalasse.

Saksamaal elav Saksa kodanik lasi selles liikmesriigis endale paigaldada rinnaimplantaadid, mille oli valmistanud Prantsusmaal asuv äriühing Poly Implant Prothèses SA (edaspidi „PIP“). PIP oli alates 1997. aastast volitanud TÜV Rheinland LGA Products GmbH-d (edaspidi „TÜV Rheinland“) tegema direktiivi 93/42 meditsiiniseadmete kohta² alusel vastavushindamist kvaliteedisüsteemile, mis oli kinnitatud tema toodetavate rinnaimplantaatide kavandamise, valmistamise ja lõppkontrolli jaoks. PIP juures tehtud mitme kontrolli tulemusel kiitis TÜV Rheinland heaks kvaliteedisüsteemi ja uuendas EÜ vastavustunnistusi, mis tagavad rinnaimplantaatide vastavuse direktiivi nõuetele.

PIP oli sõlminud äriühinguga AGF IARD SA, kelle õigusjärglane on Allianz IARD SA (edaspidi „Allianz“), kindlustuslepingu, millega on kindlustatud tema tsiviilvastutus seoses implantaatide valmistamisega. See leping nägi ette tingimuse, mille kohaselt piirdus kindlustuskaitse geograafiline ulatus Prantsusmaa Euroopa osas või Prantsuse ülemeredepartemangudes või -territooriumidel tekkinud kahjuga.

Aastal 2010 tegi Agence française de sécurité sanitaire des produits de santé (tervishoiutoodete ohutuse amet, Prantsusmaa) kontrolli käigus kindlaks, et PIP valmistatud rinnaimplantaadid olid täidetud tööstusliku silikooniga, mille jaoks ei olnud luba. PIP likvideeriti 2011. aastal. Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte (föderaalne ravimi- ja meditsiiniseadmete instituut, Saksamaa) andis 2012. aastal asjaomastele patsientidele soovitusel lasta PIP toodetud implantaadid profülaktiliselt eemaldada nende enneaegse purunemise ohu ja kasutatud silikooni põletikku tekitava laadi tõttu.

Kõnesolev patsient esitas pädevasse Saksa kohtusse hagi, nõudes kahju solidaarselt hüvitamist talle defektsed rinnaimplantaadid paigaldanud arsti ning TÜV Rheinlandi ja Allianz poolt. Muu hulgas väitis ta, et Prantsuse õiguse alusel on tal vahetu nõudeõigus Allianz vastu, isegi kui kindlustusleping sisaldab tingimust, mille kohaselt piirdub kindlustuskaitse Prantsusmaal tekkinud kahjuga, kuna see tingimus on liidu õigusega vastuolus. Tema hagi jäeti esimeses kohtuastmes rahuldamata ning ta esitas apellatsioonkaebuse Oberlandesgericht Frankfurt am Mainile (liidumaa kõrgeim üldkohus Frankfurdis, Saksamaa), kellel tekkis kahtlus, kas see lepingutingimus on

¹ ELTL artikli 18 esimene lõik.

² Nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiiv 93/42/EMÜ meditsiiniseadmete kohta (EÜT 1993, L 169, lk 1; ELT eriväljaanne 13/12, lk 82).

kooskõlas kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeluga, mis on ette nähtud ELTL artikli 18 esimeses lõigus, ning kes esitas selle kohta Euroopa Kohtule mitu eelotsuse küsimust.

Euroopa Kohus kontrollis kõigepealt, kas ELTL artikli 18 esimene lõik on kohtuasjas kohaldatav. Ta märkis sellega seoses, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad selle sätte kohaldamiseks olema täidetud kaks kumulatiivset tingimust: esiteks peab väidetava diskrimineerimise tinginud olukord kuuluma liidu õiguse kohaldamisalasse ja teiseks ei või selles olukorras kuuluda kohaldamisele ükski aluslepingutes ette nähtud erinorm, mille eesmärk on keelata diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

Selleks et kontrollida, kas esimene tingimus on käesoleval juhul täidetud, analüüsis Euroopa Kohus esiteks, kas põhikohtuasjas kõne all olev olukord on reguleeritud liidu õigusega. Ta tõdes, et liidu teiseses õiguses (eeskätt direktiivides 93/42 ja 85/374³) ei ole ühtegi sätet, mis kehtestaks meditsiiniseadmete tootjale kohustuse sõlmida tsiviilvastutuskindlustus nende seadmetega seotud riskide katmiseks või mis reguleeriks sellist kindlustust. Euroopa Kohus järeldas, et kehtiva liidu õiguse kohaselt ei ole meditsiiniseadmete tootjate tsiviilvastutuskindlustus nende seadmetega seotud kahju korral liidu õigusega reguleeritud.

Teiseks kontrollis Euroopa Kohus, kas kõnealune olukord kuulub mõne EL toimimise lepingus ette nähtud põhivabaduse kohaldamisalasse, kuna selle olukorra ja põhivabaduse vahel esineb konkreetne seos, mis võimaldaks arvata selle olukorra aluslepingute kohaldamisalasse ELTL artikli 18 esimese lõigu tähenduses.

Kõigepealt märkis Euroopa Kohus seoses liidu kodanike liikumisvabadusega, et kõnesolev patsient ei ole kasutanud oma liikumisvabadust, sest ta nõuab kindlustushüvitist kahju eest, mis tekkis seoses rinnaimplantaatide paigaldamisega tema elukohaliikmesriigis, mistõttu puudub igasugune konkreetne seos põhikohtuasjas kõne all oleva olukorra ja liikumisvabaduse vahel. Seejärel märkis Euroopa Kohus teenuste osutamise vabadusega seoses, et ka selle vabadusega puudub kõnesoleval olukorral konkreetne seos, sest esiteks sai patsient ravi oma elukohaliikmesriigis ja teiseks sõlmiti kindlustusleping kahe äriühingu vahel, mille asukoht on samas liikmesriigis, antud juhul Prantsusmaal. Viimaseks märkis Euroopa Kohus kaupade vaba liikumisega seoses, et põhikohtuasi ei ole seotud mitte kaupade piiriülese liikumisega – rinnaimplantaatide piiriülest liikumist ei mõjutanud ükski diskrimineeriv takistus –, vaid kahjuga, mida on tekitanud selliselt liikunud kaubad. Järelikult ei ole käsitletaval olukorral konkreetset seost ka kaupade vaba liikumisega.

Euroopa Kohus otsustas seetõttu, et kirjeldatud olukord ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse ELTL artikli 18 esimese lõigu tähenduses, mistõttu tuleb välistada selle sätte kohaldamine käesolevas kohtuasjas.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

³ Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1985, L 210, lk 29; ELT eriväljaanne 15/01, lk 257).